

so er ekki hugaligt hjá sjúklinginum, at koma heim aftur.

— Um vit hugsa okkum, at familjan er fegin um at fáa ein frískan mann heim og at tey vóna, at nú verður alt gott, so er lætt at ímynda sær vónloysið, um alt ikki gongur, sum ætlað!

Hava tey ikki fingið at vita, hvussu maðurin »reagerar«, skilja tey kanska ikki, at sjúklingurin kemur heim í sama umhvørvi, sum hann fór frá. Hann hevur fingið viðgerð, men einki er broytt í heiminum, tá hann kemur aftur.

M.a. kunnu fólk fáa hjálp og stuðul í AL-anon, so tey kunnu standa móti teimum royndum sum koma.

Familjan noyðist at góðtaka

Eins og sjúklingurin lærir at góðtaka sjúku sína og at liva við hesum brekinum, so noyðist familjan at fáa hollan stuðul, so hon fær møguleika at skilja hetta.

— So er spurningurin, hvussu familjan »taklar« trupulleikarnar. Hvat kemur sjúklingurin heim aftur til? Er nakað gjørt fyri at broyta støðuna hjá familjuni sum heild? Hvønn stuðul fáa tey, so umstøðurnar eru í bata, tá sjúklingurin kemur aftur?

— Alt hetta eru spurningar, sum avvarðandi kunnu bera fram á AL-anon fundi, sum onnur av royndum kunnu veita ráð og vegleiðing um.

Hvussu verða tit hjálpt?

— Fyrst er at siga, at eingir serfrøðingar eru til staðar — eitt nú sosialráðgevarar ella lögfrøðingar o.o. serkøn, sum vanligar skráseta fólk.

Øll, ið koma á fund, eru avvarðandi, sum hava somu trupulleikar at dragast við og sostatt nýtist eingin at vera bangin fyri at verða »avdúkaður«. Tey, sum eru á fundi, hava góðtikið støðuna og hava til felags, at berjast fyri at fáa sømilig livikor.

— Tað er greitt, at fólk skammast og kenna tað manninkandi, at umstøðurnar eru so tyngjandi, men øll fáa at vita, at tey als ikki eru einsamøll um hetta.

— Áhugavert kundi eisini verið at viðmerkt, at fólk, sum hava fingið trupulleikarnar eitt sindur burturfrá, kunnu veita »byrjarunum« hollan stuðul. Tey vita, hvussu tað kennist og hvussu ein skal koma sær á føtur aftur.

Einaasta roynd sum gevur úrslið

Nógv hevur verið tosað um sjúklingarnar, sum

hava verið í viðgerð, detta út í aftur. Hvussu stórt er fráfallið?

— Jú, vit hava meir enn so hoyrt tað grett, men kortini halda vit, at henda viðgerðin er tann einasta higartil, sum hevur givið úrslið.

— Tá tað verður sagt, at øll detta út í aftur, so er tað ikki satt. Av teimum tølum, sum vit higartil hava, visir tað seg, at 40 pst. verða hjálpt eftir einari viðgerð og 70 pst. eftir tveimum viðgerðum.

So kann einstaklingurin sjálvur meta um, hvørt tað lonar seg at nýta pengar til hesa viðgerð.

— Eg haldi kortini, at útlitini fyri at verða hjálptur á annan hátt eru so lítil, at vit ikki hava ráð at skúgva hesa viðgerð til viks.

— Tá sjúklingur fer í slíka viðgerð, er tað ofta, tí vónloysið er so stórt, at ein ikki rættiliga hevur møguleika at meta um, hvat fer fram. Tí er sjúklingurin kanska heldur ikki so væl fyri at taka imóti.

Royndir visa, at onnur viðgerðin ikki er til fá nýttis, hóast fyrra ferðin ikki eydnast.

— Tað krevur ómetaliga nógv av familjuni, at hon skilur tað, um sjúklingurin dettur út í aftur. Aðruferð skilur sjúklingurin kanska betur at hann noyðist at góðtaka, at hann má halda seg frá rúсандi evnum.

Hvussu verða avvarðandi fyrihalda seg mótvegis sjúklinginum, um hann dettur út í aftur?

— Tey skulu fyrst og fremst góðtaka, at tað er neyðugt at fara á fundirnar — bæði sjúklingurin

í sinum lagi og familjan í AL-anon. Harnæst er tað umráðandi, at tey tosa um trupulleikarnar, — bæði kensluliga, figgarliga og annars um tað, sum tey berjast fyri.

Ikki taka synd í teimum

— Tað er av stórum týðningi, at hjúnarfelagin hjá sjúklingi skilir, at hann hevur trondina at drekka, hóast hann hevur fingið viðgerð og tí hevur nógv at berjast við.

— Tú skalt ikki taka synd í einum sjúklingi, tí bæði partar í hjúnarlagnum hava brúk fyri at byggja upp sjálvsvirðingina, sum hjá báðum er lítil ella ongin.

Um vit taka eini hjún, har t.d. maðurin hevur fingið viðgerð, so skal konan duga at taka tað. Hon skal gera manni sinum greitt, at tað er hansara ábyrgd, um hann ikki klárar tað.

Hon kann t.d. siga, at hon ikki longur fer at lúgva fyri børnunum, ikki ringja á arbeidsplassið, at maðurin er sjúkur o.s.fr.

— Sjúklingurin skal gerast varugur við, at hann nú skal hjálpa sær sjálvum — stutt sagt, taka annað skinn um bak, um hann vil fóta sær aftur.

— Hetta er ein long og nivandi »prosess«, sum ikki bert varir fáar mánaðar. Tí er tað eisini her neyðugt at avvarðandi fáa stuðul í longri tíðarskeið.

Ov fá vitja AL-anon

Í Havn er bert fundur

eina ferð um vikuna, men tosað hevur verið um at víðka til tvær ferðir um stutta tíð.

Er okkurt sum tit kundu hugsað tykkum øðrvisi í AL-anon?

— Sjálvsagt er altíð okkurt, sum kundi verið betri. Min meining er tann, at ov fá fólk vitja á AL-anon fundunum, i mun til talið av teimum, sum hava fingið viðgerð. Her haltar serliga, tá kvinnur hava verið í viðgerð.

Hvussu nógvur kvinnur í mun til menn detta út í aftur?

— Uttan at hava fingið eina heildarmynd av hesum, er útlit til, at fleiri kvinnur detta út í aftur. Tað kann koma av, at familjan hevur torførari við at góðtaka, at tað er mammán, sum er sjúk. Hetta skal ikki skiljast sum ein atfinning, men tað hevði avgjørt gagnað, um fleiri menn vitjaðu í AL-anon.

At enda sigur frásøgu-fólk okkara: — Fyri okkara eigna besta, mugu vit læra at góðtaka tað, sum vit ikki kunnu broyta, men vit kunnu leggja orkuna í at broyta tað, sum broytast kann. — Bæði partar hava trupulleikar, men tey avvarðandi hava gingið gjøgnum hetta oðrydd!

Ein kann góðtaka, at maðurin drekkur, men ein skal eisini læra ikki at góðtaka fylgjurnar av hesum.

Dagny

Hvat er alternativíð Birgir!

— spyr Óli Jacobsen

Í seinasta blaðnum hjá fiskasøluni »Okkara Millum« skrivur Birgir Danielsen m.a.: »Kann tað ikki hugsast, at figgarliga óførið, sum vit eru komin í, er orsakað av, at lóg-gávuvaldið uppraðkar ov nógv og ov ofta sum »yvirformyndari«. Síðan verður ráfiskalógin nevnd sum dømi um hetta. Og visandi til eina agnlýsing frá ráfiskagrunninum verður spurt um »Vit veruliga eru við at koma so langt út, at virkini nú ikki keypa fyri sínar egna pengar, men mugu hava boð frá hægri stað, um tey kunnu keypa ella lata vera?«

Birgir hevur áður funnist at skipanini viðvíkingi ráfiskagrunninum, so tað er einki nýtt í hesum, og tað eru tað eisini fleiri aðrir sum hava gjørt. Men tað sum ein mangles, er eitt uppskot um hvat skal verða gjørt í staðin. Og tað er eisini feilur við seinasta skotinum frá Birgir, at vit fáa einki uppskot um nakra frægari skipan.

Sjálvsagt eru fleiri møguleikar. Ein er at avtaka allar reglur um prisáseting. Tá kundi fiskurin verið seldur á uppboði og virkini kundu fara at kappbjóða. Hetta kundi verið mikið gott. Men hetta hevði aftur merkt ymsar prisir frá virki til virki, og tey peningasterku virkini kundu tá útkonkurera tey minni kapitalsterku virkini. Og spurningurin er, um hetta hevði verið so gott heldur,

tí tá høvdu vit komið í somu støðu, sum undan 1963, tá eingin prisáseting var. Tað er neyvan sum ynskir at koma í ta støðuna aftur.

Ein annar møguleiki vildi verið at avtaka skipanina við ráfiskagrunninum, sum í hvussu er tryggjar javnar prisir. Tá fylgdi avreiðingarpriðurin bert marknaðarprisinum, og tað skapti eisini trupulleikar. Høvdu vit havt ta skipanina seinastu tvey árin, hevði uppsaprisurin svingað frá ein góðari krónu pr. kg. til knappar triggjar. Tað hevði í hvussu er skapt stórri trupulleikar, enn teir vit hava havt.

Í løtuni eru virkini tryggjað sínar rakstrar-útreiðslur uttan mun til, hvussu tað gongur hjá vinnuni annars. Vit kundu eisini býtt um. Tryggjað skipum og manning, og so latið virkini verið »harmonika«, sum finga hallið við lækkandi primum og afturfyri vinningin við hækkandi primum. Men tað fyriliggur einki um, at limirnir í fiskasøluni ynskja nakra broyting á hesum økinum.

Birgir er imóti »yvirformyndari« frá lóg-gávuvaldinum og spyr um virkini ikki keypa fyri sínar egna pengar. Hetta ljóðar rimiligt, men fiskasølan er sjálf á nogvum økjum »yvirformyndari« hjá teimum flestu virkj-unum. Fiskasølan ikki bert selur framleiðsluna

Framhald á síðu 10

